

Naturskolan i Lund

*Det var naturen som bestämde
hur vi lekte och dagdrömde.*

(Astrid Lindgren)

Naturskolan i Lund 1986-

Uppdrag:

”Naturskolan ska stödja och stimulera skolutveckling inom naturvetenskap, teknik och hållbar utveckling.”

Utomhuspedagogik och sund livsstil

Ett utvecklingsområde i Lunds kommun.

Syfte - Att vidareutveckla förskolors och grundskolors utomhuspedagogik i närmiljön för att barn och elever ska:

- **förstå sin roll i naturens kretslopp**
- **få utlopp för lek, kreativitet och fantasi**
- **stimuleras till en sund livsstil**
- **utöva fysisk aktivitet**

Gröna skolgårdar 1992-

Stimulerande och pedagogiskt användbara utemiljöer ska skapas på skolor och förskolor i kommunen.

Pedagogik och förvaltning i samverkan

**Skolor, förskolor,
förvaltare, beställare
och entreprenörer ska
få en bättre dialog än
tidigare.**

**En policy har tagits fram av
Tekniska förvaltningen, Lundafastigheter samt
Barn & skolförvaltningarna**

Vi menar att skol- och förskolegården ska vara:

- en plats som visar att man bryr sig om den yttre miljön
- en plats som går att påverka
- en plats med många utrymmen för barn och ungdomars olika behov
- en pedagogisk resurs med plats för kreativa projekt
- en tillgång för stadsdelen
- en plats med biologisk mångfald
- en säker och hälsosam plats

Naturskolan i Lund

Utemiljö vid förskolor i Lunds kommun

- Råd och riktlinjer

Antagen i kommunfullmäktige 2018-03-22

De sex bedömningspunkterna är:

- Friyta
 - Zonering av gården
 - **Vegetation och topografi**
 - Integration av lekutrustning
- Möjlighet till omvärldsförståelse
- Samspel mellan ute och inne

Varierad topografi Varierad vegetation Varierade solförhållanden

Tillämpning och utmaningar

Totalhyra (infördes 2013-01-01)

Likvärdighet

Makt

Rädsla

Varför denna rädsla?

Sannolikheten att ett barn råkar ut för en olycka med dödlig utgång är mycket liten.

Rädsla för trafik

Rädsla för kriminalitet

Rädsla för att själv bli anmäld

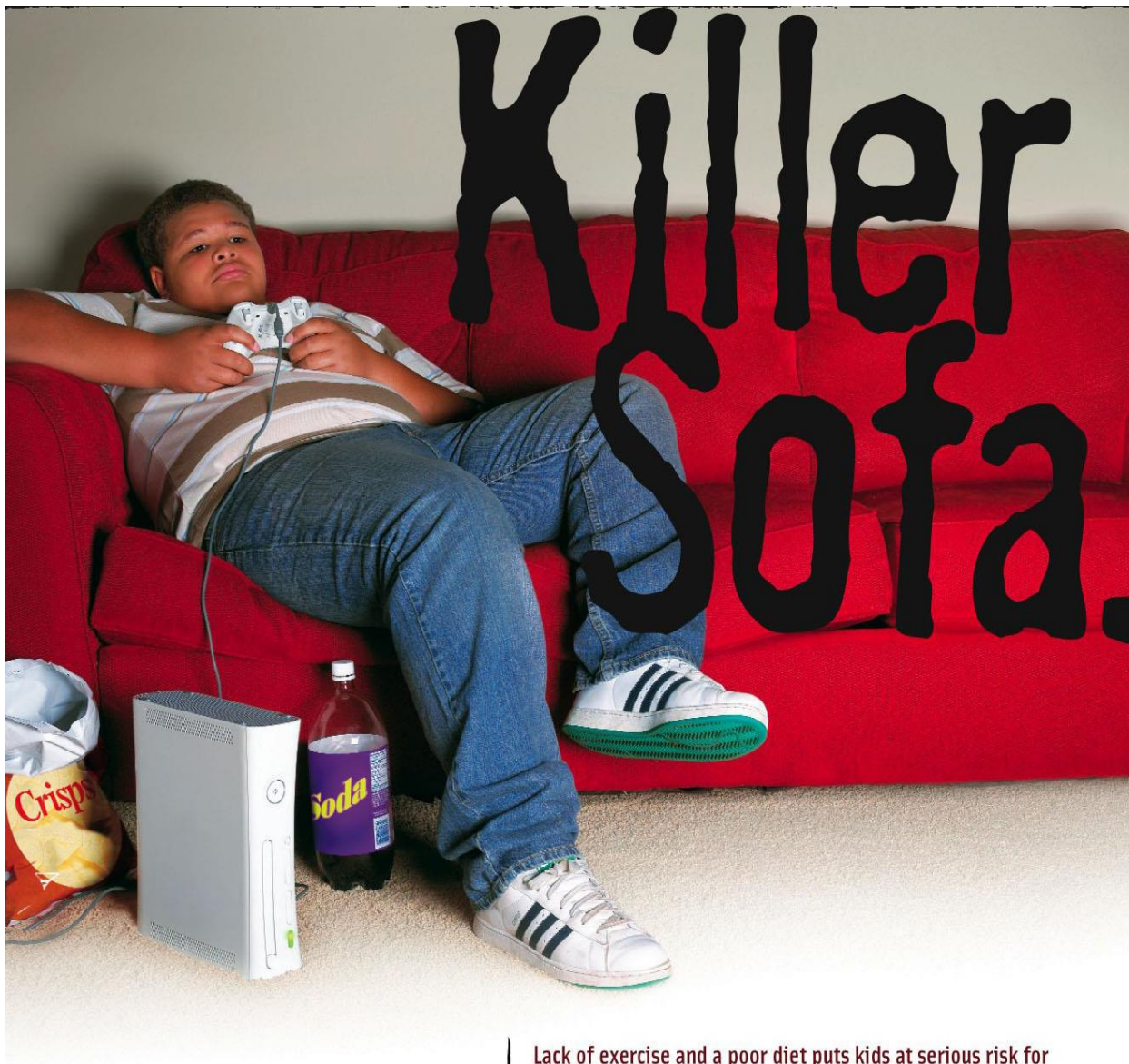

Mariana Brussoni, Associate Professor of Pediatrics, University of British Columbia

Naturskolan i Lund

Lack of exercise and a poor diet puts kids at serious risk for Heart Disease, Diabetes, Asthma, Joint Pain and more.

Naturskolan i Lund

PLAYLINK

**Risker är ofrånkomliga
Världen är full av risker
Varje individs liv, från födelse till död,
är mättat med risker**

There is no escape!

Bernard Spiegel, Director of PLAYLINK, a multi-disciplinary practice focused on securing children and teenagers' freedom to play.

PLAY **LINK**

Risker är inte bara ofrånkomliga...
Redan från tidig ålder har vi ett naturligt begär efter risker.

PLAY **LINK**

...och i mycket tidig ålder utvecklar vi en förmåga att hantera de risker vi frivilligt utsätter oss för (eller utsätts för av yttre omständigheter). Detta bidrar i hög grad till vår överlevnad.

**Vissa saker kan man inte lära sig genom undervisning.
De lär man sig bara genom erfarenhet:**

- **självförtroende**
- **nyfikenhet**
- **försiktighet**
- **lämplighet och preferens**
- **motståndskraft**
- **smärta, meningen med smärta**
- **att göra välgrundade val**
- **konsekvenser av de val man gör**

Hur använder vi orden?

Allting som innebär en potentiell risk, är samtidigt en potentiell möjlighet för lärande.

Risk -benefit analysis

Skilja på risk och fara för allvarlig skada

PLAY **LINK**

När är det farligt?

Vad är en allvarlig skada?

Ett skrubbsår?

Ett blåmärke?

En bula /svullnad?

Ett brutet ben?

PLAY **LINK**

En radikal slutsats, som vi inte kan bortse från:

Risker är nödvändiga ingångar till kunskap.

Olyckshändelser kan vara bra för barn.

**Att alltför starkt
fokusera på att
undvika eller
minimera risker i
barns miljö kan därför
vara skadligt för dem.**

Barn vill utmana sina egna gränser

.. men blir ofta hindrade. Den motoriska utvecklingen hämmas.

Sex olika former av utvecklande, men riskfylld lek:

- **undersöka höjder**
- **uppleva hög fart**
- **utforska potentiellt farliga verktyg**
- **närma sig potentiellt farliga landskapselement**
- **fysisk kamp**
- **att vara ute på egen hand**

Ellen Beate Hansen Sandseter

Professor at Queen Maud University College of Early Childhood Education in Trondheim, Norway.

Kalkylerat risktagande

- **Ett sätt är att skapa stimulerande fysiska miljöer – eller att inte ta bort redan befintliga sådana miljöer – där barn kan lära sig ta risker på ett sätt som inte allvarligt skadar dem.**
- **Vistelse i naturmiljö erbjuder ofta sådant risktagande.**

Maria Nordström, Docent, Institutionen för arbetsvetenskap, ekonomi och miljöpsykologi, SLU Alnarp

Naturskolan i Lund

Lek på riktigt

- *Om att sluta bygga lekplatser och börja skapa rikare lekmiljöer*

Uppsåt Oaktsamhet

Lagar
Förordningar
Föreskrifter

Rättsliga råd
Anvisningar
Standarder

Magnus Bolin, Chefsåklagare på åklagarmyndigheten i Göteborg

BBR 8:93

Skydd mot olyckor vid fasta lekredskap på tomter

Fasta lekredskap ska anordnas så att risken för personskador begränsas. Underlaget till gungor, klätterställningar och dylika lekredskap ska vara stötdämpande och i övrigt så utformat att risken för personskador vid en olycka begränsas.

Allmänt råd

Exempel på hur fasta lekredskap kan utformas finns i SS-EN 1176-1 och SS-EN 1176-7. Exempel på stötdämpande underlag och provningsmetoder för stötdämpande underlag finns i SS-EN 1177.

Designing and Building for Risk

Design for Risk:

- Be **systematic** and have **good rationale** for design choices, in particular acceptable risks
- **Document** the choices
- Remember that **perfection is not expected** in terms of balancing risks but a reasonable approach

Peter Kells, President of Grace-Kells Consultant Inc., Ottawa, Canada

The Health and Safety Executive

Those providing play opportunities should focus on controlling the real risks. Accidents and mistakes happen during play – but fear of litigation and prosecution has been blown out of proportion
(sept 2012)

The BC Injury Research & Prevention Unit:

We have become increasingly concerned that some of our efforts to keep children safe may be doing unintended harm. By only thinking about safety, we can lose sight of how we may inadvertently cause serious harms in other ways
(april 2015)

International School Grounds Alliance (ISGA)

Risker i lek och lärande

UBUD-HÖÖR DEKLARATIONEN
SEPTEMBER 2017

EN VÄLFUNGERANDE SKOL- OCH FÖRSKOLEGÅRD erbjuder möjligheter till aktiviteter med positivt risktagande. Ansvar för att, med sunt förnuft, skapa förutsättningar för och tillåta risktagande aktiviteter för barn och unga ligger både på enskilda vuxna och institutioner.

Risker är avgörande för hälsa och välbefinnande

DEN SOM INTE TAR ETT STEG

kommer aldrig att lära sig gå. Barn och unga behöver ta risker för att utveckla kognitiv, social, fysisk och psykisk kompetens.

ALLA BARN OCH UNGA

oavsett förmågor har behov av, och rätt till, risktagande för att utveckla dessa kompetenser.

DETTA STÖDS

av Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (artikel 31, allmän kommentar 17).

Lära sig genom erfarenhet

RISKTAGANDE GER barn och unga möjlighet till viktiga lärdomar om sig själva och sin värld. Det är kunskaper som bara kan läras genom egna erfarenheter. Försiktighet, vilja, envishet och mod, kunskap om sina egna förmågor och begränsningar samt självförtroende att nå längre är något man lär sig genom att själv prova sig fram.

EFTERSOM VÄRLDEN ÄR FULL AV RISKER, behöver barn lära sig att känna igen och hantera dem. Då kan de också utveckla sin egen förmåga att bedöma risker och på så sätt skydda sig själva.

Positivt risktagande

FORSKNING VISAR att en policy som innebär urskillningslös "riskminimering" kan vara mer till skada än till nytta.

SMÄRTA KAN VARA EN POSITIV erfarenhet. Barn och unga lär sig av sina misstag och behöver därför ges möjlighet att misslyckas ibland.

International School Grounds Alliance
www.internationalschoolgrounds.org

International School Grounds Alliance (ISGA) är ett globalt nätverk av organisationer och yrkesverksamma som arbetar för att berika barns lek och lärande genom att förbättra hur skol- och förskolegårdar utformas och används. ISGA:s ledarskapsråd samlades i oktober 2015 på ARMA-museet i Ubud, Bali, Indonesien efter vår fjärde internationella konferens och i september 2016 på Åkersberg i Höör, Sverige, efter vår femte internationella konferens.

Nedan följer en lista över organisationer och enskilda medlemmar i ISGA:s ledarskapsråd som alla stöder och delar övertygelsen om att positivt risktagande är av avgörande betydelse för barns utveckling i lek och lärande. Dessa medlemmar representerar 16 länder i Afrika, Asien, Australien, Europa, Nordamerika och Sydamerika och stöder Ubud-Höördeklarationen antingen som enskild medlem eller som organisation.

ENSKILDA MEDLEMMAR I LEDARSKAPSRÅDET:

Elizabeth Tolu Babalola
Lagos, Nigeria
Susan Boyd
Washington D.C., USA

Delaine Eastin
Former California Superintendent of Public Instruction
Davis, USA
Dr. Hoàng Thị Hà
Thanh Hoa, Vietnam

Sue Humphries
Goring on Thames, Oxfordshire, UK
Dr. Keitaro ITO
Fukutsu-City, Japan
Dr. Ko SENDA
Tokyo, Japan

Tahereh Sheerazie
Los Angeles, USA
Biraj Shrestha
Hetauda, Nepal
Sam Ullery
Washington D.C., USA

Dr. Jan Van Boeckel
Tallinn, Estonia
Sue Waite
Plymouth, UK
Dr. Ching-fen Yang
Taipei, Taiwan

MEDLEMSORGANISATIONER I LEDARSKAPSRÅDET:

BAY TREE DESIGN

green ED
www.greened.com.au

LEARNSCAPES AUSTRALASIA

Naturskolan i Lund

RO.L.E. FOUNDATION

Bigi Soesman (enl) Landchaftshilfe

Green Schools National Network

LIFE LAB

P A T T V I O

School Grounds greening coalition

CENTER FOR ECOLITERACY

Green Teacher

Mindstretchers™

play

TOIMATA FOUNDATION

Children in Nature Collaborative

green schoolyards america

NC STATE Design NLI

play learning life

THE TRUST FOR PUBLIC LAND

citysprouts

Green Schoolyard Network

nature PLAY SOLUTIONS

PLAYLINK

earthplay

GRÜN Schule

newvillagepress

PROJECT CENTRAL

450

education OUTSIDE

learning landscapes

newvillagepress

Shahin Khan Nurul Islam

EVERGREEN

Nature Pedagogy

Nature Pedagogy

NO LARK COOL COOL

Dags att agera: Så säker som nödvändigt

YRKESVERKSAMMA INOM ALLA SKOLFORMER har ett ansvar att ge barn och unga möjlighet att utveckla livskompetenser som sunt förnuft, problemlösning och självförtroende.

VÄRDNADSHAVARE OCH ANDRA VUXNA familjemedlemmar, skolpolitiker och -huvudmän, lagstiftare, myndigheter, och försäkringsbolag bör alla verka utifrån en policy som tillåter skolor och förskolor att erbjuda aktiviteter med acceptabelt och positivt risktagande.

DE SOM PLANERAR, utformar, hanterar och sköter skolmiljön bör beakta fördelarna med risktagande aktiviteter.

SKOL- OCH FÖRSKOLEGÅRDAR bör inte vara så säkra som möjligt, utan så säkra som nödvändigt.

Den svenska versionen är översatt av Naturskolan i Lund

Risker är avgörande för hälsa och välbefinnande

Baluja T., McGinn D. Parental Fear Contributing to Sedentary Lifestyle of Canadian Children: Report. [accessed on 29 May 2012]. Available online: <http://www.theglobeandmail.com/news/national/parental-fear-contributing-to-sedentary-lifestyle-of-canadian-childrenreport/article4217180/>

Brussoni M., Olsen L. The perils of overprotective parenting: Fathers' perspectives explored. *Child. Care Health Dev.* 2012 [PubMed]

Brussoni et al. What is the relationship between risky outdoor play and health in children? A systematic review. *Int J Environ Res Public Health.* In press.

Brussoni et al. Risky play and children's safety: Balancing priorities for optimal child development. *Int J Environ Res Public Health* 2012;9:3134-8.

Bundy A.C., Naughton G., Tranter P., Wyver S., Baur L., Schiller W., Bauman A., Engelen L., Ragen J., Luckett T., et al. The Sydney Playground Project: Popping the bubblewrap—Unleashing the power of play: A cluster randomized controlled trial of a primary school playground-based intervention aiming to increase children's physical activity and social skills. *BMC Public Health.* 2011 [PMC free article] [PubMed]

Bingley A., Milligan C. Climbing trees and building dens: Mental health and well-being in young adults and the long-term experience of childhood play experience. London, U.K.: Lancaster University, Institute for Health Research, 2004. Available at <http://escalate.ac.uk/downloads/4725.pdf>.

Fuselli P., Yancher N.L. Preventing playground injuries. *Paediatr. Child Health* 2012; 17:328.

Gill T. No fear: growing up in a risk averse society. London: Calouste Gulbenkian Foundation, 2007.

Gray P. The decline of play and the rise of psychopathology in children and adolescents. *Am. J. Play.* 2011;3:443-463.

Gray et al. What is the relationship between outdoor time and physical activity, sedentary behaviour, and physical fitness in children? A systematic review. *Int J Environ Res Public Health.* In press.

Lavrysen et al. Risky-play at school. Facilitating risk perception and competence in young children. *Eur. Early Child. Educ* 2015; (in press).

Sandseter et al. Children's risky play from an evolutionary perspective: The anti-phobic effects of thrilling experiences. *Evol Psychol* 2011;9:257-84.

Taylor A.F., Kuo F.E. Is Contact with Nature Important for Healthy Child Development? State of the Evidence. In: Spencer C., Blades M., editors. *Children and Their Environments.* Cambridge University Press; Cambridge, UK: 2006. pp. 124-140.

Smith, S.J. Risk and our pedagogical relation to children on the playground and beyond. State University of New York Press, 1998.

Lära sig genom erfarenhet

Becker et al. Physical activity, self-regulation, and early academic achievement in preschool children. *Early Educ Dev* 2014;25:56-70.

Bundy, A.C. et al The risk is that there is 'no risk': a simple, innovative intervention to increase children's activity levels. *International Journal of Early Years Education*, 2009, 17(1) 33-45

Christensen P., Mikkelsen M. R. Jumping off and being careful: Children's strategies of risk management in everyday life. *Sociology of Health & Illness*, 2008, 30, 112-130.

Eager D., Little H. Risk Deficit Disorder; Proceeding of IPWEA International Public Works Conference; Canberra, Australia. 21-24 August 2011.

Fjørtoft I. The natural environment as a playground for children: The impact of outdoor play activities in pre-primary school children. *Early Child. Educ. J.* 2001; 29:111-117. doi: 10.1023/A:1012576913074. [Cross Ref]

Guldberg H. Reclaiming childhood: Freedom and play in an age of fear. London, England: Routledge, 2009.

ITO, K., Sudo, T., & Fjørtoft, I. Ecological design: collaborative landscape design with school children. In: Children, Nature, Cities, (eds.) Ann Marie F. Murnaghan & Laura J. Shillington, UK, Routledge.

Jost, D., Yost, B., Mikus, S., & Ghilasi Gorveh, M. Making Room for Risk in Play Environments and Play Standards. *Landscape Research Record*, 2016, 5, 245-260.

Kellert, S. *Experiencing Nature: Affective, Cognitive, and Evaluative Development in Children.* In Kahn, P., Jr. & Kellert, S., *Children and nature: Psychological, sociocultural, and evolutionary investigations.* Cambridge, MA, 2002, The MIT Press.

Kellert, S. *Birthright: People and nature in the modern world.* New Haven, CT, 2012: Yale University Press.

Kochanowski L, Carr V. Nature playscapes as contexts for fostering self-determination. *Child Youth Environ* 2014;24(2):146-67.

Korpela et al. Restorative experience, self-regulation, and children's special place preferences. *Environ Psychol* 2002;22:387-98.

Lavrysen et al. Risky-play at school. Facilitating risk perception and competence in young children. *Eur. Early Child. Educ* 2015; (in press).

Lindon, J. Too safe for their own good?: Helping children learn about risk and life skills. The National Early Years Network, 1999.

McArdle et al. Does a nurturing approach that uses an outdoor play environment build resilience in children from a challenging background? *Adventure Ed Outdoor Learn* 2013; 13(3):238-54.

Morrongiello B.A. Do children's intentions to risk take relate to actual risk taking? *Inj. Prev.* 2004;10:62-64. doi: 10.1136/ip.2003.003624. [PMC free article] [PubMed] [Cross Ref]

New, R. S., Mardell, B., & Robinson, D. Early childhood education as risky business: Going beyond what's 'safe' to discovering what's possible. *Early Childhood Research and Practice*, 7 (2), 2005. Retrieved November 17, 2011 <http://ecrp.uiuc.edu/v7n2/new.html>

Pellegrini A.D. *The role of Play in Human Development.* Oxford University Press; Oxford, UK: 2009. Play: What is It? pp. 6-20.

Smith P.K. *Play: Types and Functions in Human Development.* In: Ellis B.J., Bjorklund D.F., editors. *Origins of the Social Mind: Evolutionary Psychology and Child Development.* Guilford Press; New York, NY, USA: 2005.

Positivt risktagande

Ball, D. *Playgrounds—risks, benefits and choices*, Contract Research Report No. 426/2002. Sudbury: HSE Books, 2002.

Ball, D., Gill, T. and Spiegall, B. *Managing risk in play provision: Implementation Guide*, London: Play England, 2008.

Children's Play Council, National Playing Fields Association & PLAYLINK. *Best Play: What play provision should do for children.* London: National Playing Fields Association, 2000.

Little, H. & Wyver, S. *Outdoor play: Does avoiding the risks reduce the benefits?* *Australian Journal of Early Childhood*, 33, 33-40. 2008. Retrieved 17th April 2014: http://www.earlychildhoodaustralia.org.au/australian_journal_of_early_childhood/ajec_index_abstracts/outdoor_play_does_avoiding_the_risks_reduce_the_benefits.html

Little, H., Wyver, S. & Gibson, F. The influence of play context and adult attitudes on young children's physical risk-taking during outdoor play. *European Early Childhood Education Research Journal*, 19, 113-131, 2011.

Moore, R. *Nature Play & Learning Places. reating and managing places where children engage with nature.* Raleigh, NC: Natural Learning Initiative and Reston, VA: National Wildlife Federation, Version 1.4, 2014.

New, R. S., Mardell, B. & Robinson, D. Early childhood education as risky business: Going beyond what's 'safe' to discovering what's possible. *Early Childhood Research and Practice*, 7(2). Retrieved 18th April 2014 from <http://ecrp.uiuc.edu/v7n2/new.html>, 2005.

Ostubo, R. and Senda, K. A discussion on needs for research on benefits of risk on children's playgrounds in Japan. *Journal of Assoc. for Children's Environment*, Vol. 1, No.2, pp52-55, 2005.

Ostubo, R., Endo, M., Kawakami, M., Senda, K., Nakatsu, H., Maruyama, T., Yatogo, T., and Senda, M. Research on risk benefits on children's play area. *Journal of Association for Children's Environment*, Vol. 7, No.1, pp88-91, 2011.

Sandseter, E. B. H. Categorizing risky play - How can we identify risk-taking in children's play? *European Early Child Education Research Journal*, 15(2), 237-252. 2007. Retrieved 17th April 2014 from <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13502930701327133#.UygsNM6YcRA>.

Sandseter, E. B. H. Affordances for risky play in preschool: The importance of features in the play environment. *Early Childhood Education Journal*, 36, 439-446, 2009a.

Sandseter, E. B. H. Risky Play and Risk Management in Norwegian Preschools - A Qualitative Observational Study. *Safety Science Monitor*, 1(13), 1-12, 2009b.

Sandseter, E.B.H. Children's risky play in Early Childhood Education and Care. *ChildLinks. Children's Risky Play*, 3, 2-6. 2011. Retrieved 18th April 2014 from <http://www.barnardos.ie/resources-advice/publications/free-publications/childlinks-issue-3-2011-childrens-risky-play.html>

Solomon, Susan G. *The Science of Play.* United States of America: University Press of New England, 2014.

Susa, A. M. & Benedict, J. O. The effects of playground design on pretend play and divergent thinking. *Environment and Behavior*, 26 (4), 560-579, 1994. In: Ball, Playgrounds: risks, benefits and choices. 2002.

Tovey, H. *Playing on the Edge: Perceptions of Risk and Danger in Outdoor Play.* In P. Broadhead, J.

Howard & E. Wood (eds) *Play and Learning in the Early Years* (79-94) 2010. London: Sage.

Tovey, H. *Achieving the balance: Challenge, risk and safety.* In J. White (ed), *Outdoor Provision in the Early Years* (86-94), 2011. London: Sage.

Valentine G. "Oh yes I can" "Oh no you can't": Children and parents' understandings of kids' competence to negotiate public space safety. *Antipode*. 1997;29:65-89.

The Biggest Risk is
**KEEPING KIDS
INDOORS**

2015

The ParticipACTION Report Card on
Physical Activity for Children and Youth

**READ THE
REPORT CARD**

